

Bilag 5

Det små i det store – nærhedsprincippet

I forbindelse med etablering af institutioner der rummer mere end 5 grupper, er det vigtigt at de principper, der hersker for institutionsbyggeri i Børne- og ungdomsforvaltningen om nærhed, omsorg, trivsel og tryghed kommer til udtryk i byggeprogrammet, så det konkret beskriver, hvordan disse bløde værdier kan realiseres også ved etablering af store institutioner.

Vi har i Københavns Kommune nogle gode eksempler på store velfungerende 0 til 6 års institutioner. Disse erfaringer har vi inddraget i arbejdet med udformningen af byggeprogrammet.

'Det små i det store'

I en stor institution er det vigtigt at indarbejde og fastholde tanken om 'det små i det store', hvor det små er mit sted, det større er vores sted (f.eks. 5 grupper), og det store er den helhed, som vi og vores alle er en del af. Det kræver særlig opmærksomhed og opfindsomhed at få de tre størrelser til at være sammenhængende.

'Det små i det store' er et tema både i forhold til ønsket om at lave mindre enheder i den store institution for at bevare nærhedsprincippet, og i forhold til børnenes muligheder for at finde mindre steder, afsides og private rum, hvor børn og voksne kan trække sig tilbage i særlige situationer. Grundlæggende skal alle børn have en fast base, et sted hvor de hører til, hvor de samles med faste voksne og venner.

Ankomstforholdene

Ankomstforholdene skal først og fremmest signalere imødekommenhed og overskuelighed for både børn og voksne samt understøtte overgangen fra det hjemlige til institutionen. Da indgangen og børnenes garderober er områder, der er voldsomt belastet på bestemte tidspunkter af dagen, er det vigtigt, at der etableres mere end ét af disse områder i en stor institution.

Garderobeforhold

Garderobens primære funktion er selvfølgelig at give plads til af- og påklædning af børnene, men ud over dette generelle funktionsbehov, bør området også anskues som den følelsesmæssige grænseflade imellem hjemmet og institutionen og er som følge deraf også et formidlende og kommunikerende område. Garderobernes placering i institutionen skal være medvirkende til at skabe en naturlig overgang mellem ude og inde, både i forhold til ankomsten og til udearealerne. Nogle børn har behov for en privat sfære, et særligt indrettet sted, hvor de kan trække sig tilbage i løbet af dagen, hvorfor området med fordel også kan indrettes med plads til ophold alene eller i små grupper.

Grupperummet

Grupperummet er børnegruppens faste base, udgangspunktet for barnets sociale integration, og derved grundstenen i bygningen og i institutionens liv. Grupperummets centrale rolle bevirker, at rummet naturligt danner ramme om mange forskellige aktiviteter i løbet af en dag. Rummet bør derfor arkitektonisk underbygge de mange pædagogiske aktiviteter ved at tilgodese fleksibilitet og rumlig variation og ved at være oplevelsesrigt og inspirerende. Grupperummene må gerne have forskellige rumlige karakterer for derigennem at forstærke det personlige og gruppemæssige tilhørsforhold.

Grupperummene må gerne opdeles i mindre - men sammenhængende - rum, hvor det er nemt for personalet at holde opsyn med børnene. Dette kan gøres ved hjælp af store ”køjer” eller lignende. Det skal være muligt at opdele rummene i mindre rum, vinduesåbninger skal placeres i børnenes øjenhøjde, og den generelle lysoplevelse i rummet skal være afvekslende.

Fællesrum

I bestræbelserne på at opretholde førnævnte nærhedsprincip ”det små i det store”, skal der arbejdes med de 150 kvadratmeter, der er afsat til fællesrum / værksteder. Der skal skabes fællesrum, der kan anvendes til større samlinger af børn og voksne f.eks. til teaterforestillinger, julesamlinger o. lign. Dernæst skal der etableres funktionsopdelte områder til enkelte grupper - i form af fysisk aktivitet, værkstedsbrug, eller et klimaområde mellem ude og inde. De mindre fællesområder bør ligge i nær tilknytning til de enkelte grupper i institutionen, således at fællesskabet i de mindre gruppenheder bevares.

Køkken

Da køkkenet som udgangspunkt er en ”farlig” arbejdsplads er det vigtigt, især når det er stor institution, at det betragtes som et produktionskøkken. Der etableres pædagogiske køkkener i fællesrummene, hvorved produktionskøkkenet bliver en arbejdsplads, hvor der ikke arbejdes sammen med børnene.

Udearealer

Ved store legepladser skal mindre arealer kunne lukkes af for resten af legepladsen, således at man f.eks. om eftermiddagen kan holde en gruppe børn under opsyn på en mindre del af legearealet. Ligeledes skal der i integrerede institutioner tages hensyn til, at behovet for opsyn vil være størst i forhold til de mindste børn. Her skal legepladsen indrettes med et indhegnet område tæt på huset, så vuggestuebørn kan være under opsyn under trygge forhold.

Der skal desuden etableres samlingsområder tæt på huset. Som oftest et mindre, afgrænset udeareal til hver børnegruppe med direkte adgang fra grupperummene. Hvor dette ikke er muligt eller hensigtsmæssigt, kan de sammenlægges til større områder, der dækker flere grupper. Disse arealer indrettes til opholds- og stillelegsfunktioner, og kan have karakter af en slags udestue, hvortil grupperumsaktiviteter kan flyttes i godt vejr.